

การสถาปนาพื้นที่ทางศิลปะในบริบทของชุมชนเมือง กรณีศึกษา การเปลี่ยนผ่านจาก
โรงงานสู่พื้นที่ทางศิลปะ 798 กรุงเทพฯ สาธารณรัฐประชาชนจีน

ถนอม ชากักดี

ทุนวิจัย
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2554

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “การสถาปนาพื้นที่ทางศิลปะในบริบทของชุมชนเมือง กรณีศึกษา การเปลี่ยนผ่านจากโรงงานสู่พื้นที่ทางศิลปะ 798 กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน” เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมุ่งศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ จากการลงพื้นที่ศิลปะ 798 เขตโรงงานอุตสาหกรรมเก่า ทิศตะวันออก กรุงปักกิ่ง ซึ่งตั้งอยู่ ณ ถนนจิงเจียงกั๋ว เขตจ้าวหยาง กรุงปักกิ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน การวิจัยครั้งนี้กระทำในรูปแบบของการศึกษาจากข้อมูลเอกสารเป็นเบื้องต้น พร้อมกับการจัดเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ศิลปิน เจ้าของหอศิลป์ ซึ่งมีทั้งการบันทึกเสียง จัดเก็บข้อมูลภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวในบรรยากาศต่างๆ ของพื้นที่ศิลปะ รวมทั้งศึกษาพื้นที่ข้างเคียงที่มีมิติเกี่ยวข้องกับพื้นที่ศิลปะ 798 ดังกล่าว เช่น หมู่บ้านศิลปิน Song Zhuang, East Village ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ต่อการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาค้นคว้ารูปแบบของพื้นที่ที่ทับซ้อนแต่สามารถเปลี่ยนผ่านมาเป็นพื้นที่ทางศิลปะได้ ดังในกรณีของพื้นที่ศิลปะ 798
2. เพื่อศึกษาคุณค่าของพื้นที่ศิลปะ 798 ที่มีต่อชุมชนเมืองของกรุงปักกิ่ง
3. เพื่อนำกรณีศึกษามาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับบริบทของสังคมไทย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาพื้นที่ทางศิลปะของประเทศไทย
4. เพื่อนำกรณีพื้นที่ศึกษามาใช้ประโยชน์ในสาขาวิชาทัศนศิลป์ที่สัมพันธ์กับศิลปะชุมชน

จากการศึกษาวิจัยพบว่าพื้นที่โรงงานอุตสาหกรรมแห่งนี้ที่มีท่อส่งน้ำพาดผ่านยังคงกลิ่นอายอาคารโรงงานแบบ Bauhaus จากเยอรมนี ผู้คนพลุกพล่านทุกฤดูกาล จึงทำให้พื้นที่ประวัติศาสตร์แห่งการปฏิวัติอุตสาหกรรมของสาธารณรัฐยังคงมีชีวิตชีวาราวกับกรรมกรนับหมื่นนับแสนเรียงรายร่วมกันลงแรงเปลี่ยนแปลงประเทศ เพียงแต่ว่าวันนี้มันได้เปลี่ยนผ่านมาเป็นพื้นที่ศิลปะ 798 อันไพศาลที่มีพื้นที่รวม 230,000 ตารางเมตร อันเป็นที่ศูนย์รวมของหอศิลป์, Studios ออกแบบ, ร้านค้าของที่ระลึก, ร้านหนังสือ, ร้านอาหาร, ร้านกาแฟ หากจะกล่าวโดยภาพรวมแล้วมีพื้นที่ทางศิลปะที่บำรุงหล่อเลี้ยงในพื้นที่แห่งนี้ของงานเบ่งบานทุกฤดูกาลมากกว่า 500 แห่ง และเป็นที่สุดรวมหอศิลป์จากทั่วโลก เช่น ญี่ปุ่น, ฝรั่งเศส, อิตาลี, เยอรมนี, อเมริกา, เนเธอร์แลนด์, เกาหลีใต้, ไต้หวัน, อังกฤษ, เบลเยียม จึงไม่แปลกที่พื้นที่ศิลปะ 798 ได้กลายเป็นศูนย์ศิลปวัฒนธรรมที่ใหญ่ที่สุดในประเทศจีนและในโลก นอกเหนือจากหอศิลป์หรือพื้นที่การแสดงศิลปะจะเปิดให้ผู้ชมได้มาเยือนตลอดทั้งปีแล้วพื้นที่แห่งนี้ยังมีการจัดเทศกาลศิลปะแห่ง 798 ในช่วงปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนพฤษภาคมของทุกปี และเทศกาลการสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมในช่วงปลายเดือนกันยายนถึงปลายเดือนตุลาคมเช่นกัน และในอนาคตพื้นที่แห่งนี้จะกลายเป็นศูนย์ศิลปะการออกแบบแฟชั่นที่ใหญ่ที่สุดในโลกอีกด้วย

สิ่งสำคัญที่ทำให้พื้นที่ศิลปะ 798 เติบโตอย่างรุ่งโรจน์และรวดเร็วเช่นนี้เกิดจากปัจจัยการเกื้อหนุนเรียกร้องจากศิลปินผู้สร้างสรรค์งานเป็นเบื้องต้น และยังไปกว่านั้นรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่นก็เป็นแรงสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ศิลปวัฒนธรรม เพื่อขยายอำนาจทางศิลปวัฒนธรรม ให้ผู้คนจากทั่วสารทิศได้บริโภคเสพชมจนเป็นหมุดหมายให้ผู้คนจากทั่วโลกได้กล่าวขานถึงในฐานะพื้นที่แห่งการสร้างสรรค์ศิลปะและการออกแบบทุกฤดูกาล

พื้นที่ศิลปะ 798 ไม่ใช่เป็นเพียงพื้นที่การแสดงศิลปะและการออกแบบเท่านั้น แต่พื้นที่ที่ซับซ้อนแห่งนี้ยังเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญในมิติของการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพและจิตวิญญาณของการเปลี่ยนผ่านจากโรงงานอุตสาหกรรมมาสู่พื้นที่ทางศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย โดยมีโครงสร้าง ภูมิทัศน์พื้นที่ อาคาร คำขวัญ เครื่องจักร ฯลฯ ทั้งร่องรอยการเชื่อมต่อปฏิสัมพันธ์จากอดีตมาสู่ปัจจุบันของความ เป็นพื้นที่ศิลปะ วัฒนธรรม อันเป็นการเรียนรู้ศึกษาประวัติศาสตร์อย่างมีชีวิตชีวาภายใต้ร่มเงาของ สุนทรียศาสตร์แห่งพื้นที่ ดังที่เกิดขึ้นในอาณาบริเวณพื้นที่ศิลปะ 798 แห่งนี้

Abstract

The research entitled “**The Establishment of Art Space with in Urban Community to 798 Art Space, Beijing, People’ of China**” , this research is a qualitative study which focus on area study and analysis data. Area study base on 798 Art Space, the former factories located in eastern of Beijing at Jiuxiangiao Rd., Chaoyaug District, Beijing 100015, China. All the data have been collected during feildstudies with Artists, Gallery owner, Curator, and Art Critic by interviews, Photography, Video and Audio recording and dialogues during activities already recorded and analyzed. Also, field trips in the area study and related areas have been made to study the sphere of art movement , cultural activities for the aims of determining the relationship between art and culture, space and productivity, artist and idea of space in other areas such as Artist Village in Song Zhuaug, East Village.

The purposes of this research are:

- 1). To study the Art Space which it transform from the factory to 798 Art Space.
- 2). To study the valuable of 798 Art Space and urbanization.
- 3). To study and analyze the art space in Beijing and develop in Thailand.
- 4). To applies the Knowledge for the disciplines of Visual art and Art Community.

Fact finding suggest that the area of factory 798 Art Space or it call post-industrial landscape which area cover 230,000 square meters. The factory was built in Bauhaus style from Germany and transforms to Art Space since early 2000s. 789 Art Space become the center of contemporary art movement which a lot of art activities all around the year. More than a hundred art spaces, and cafe, gift shop, book shop as well as Art festival that shaping inspirations for art movement, the discourse has become like the center of art and culture-remarkable.

Rapidly change in 798 Art Space will continue to establishment this space increasingly meaningful to local and international art and design movement. Therefore, 798 Art Space could not be defined as just Art Space but it is the **Space of Interactive Aesthetics for People**